

4.7 Sosiale tjenester (VO nr. 51)

4.7.1 Innledning

Virksomhetsområdet omfatter økonomisk råd og veiledning, økonomisk sosialhjelp, midlertidig bolig og kvalifiseringsordningen. Enheten inngår som en del av Nav Ringsaker.

Hovedmål:

Fremme økonomisk trygghet, bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til økt likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer. Sikre flyktningene i kommunen reell likestilling, deltakelse og integrering i et flerkulturelt samfunn.

4.7.2 Oversiktstabeller

Tabell 4.7.2.1 Personalressurser (årsverk)

	31.12.2017	Budsjett 2018	Forslag 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022
Årsverk samlet	33,35	33,35	34,35	34,35	34,35	34,35

Enheten styrkes med 1 årsverk fagarbeider innenfor tjenesten aktivitetsplikt fra 1.1.2019.

Tabell 4.7.2.2 Drifts- og investeringsbudsjett (kr 1.000)

	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Forslag 2019	Forslag 2020	Forslag 2021	Forslag 2022
Driftsutgifter	101 159	94 367	89 728	89 356	89 356	89 356
Driftsinntekter	12 168	3 739	3 842	3 842	3 842	3 842
Netto driftsutgifter	88 991	90 628	85 886	85 514	85 514	85 514
Investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0
Investeringsinntekt	0	0	0	0	0	0
Netto investeringsutgifter	0	0	0	0	0	0

4.7.3 Behovsvurderinger

Lov om sosiale tjenester er ment å være sikkerhetsnettet i velferdsstaten. Sosialtjenesten skal gi råd og veiledning, herunder økonomisk rådgivning. Videre er oppgaver som økonomisk stønad, midlertidig bolig, individuell plan og kvalifiseringsprogram underlagt enheten. Sosialtjenestens oppgaver, herunder antall brukere og type problematikk, må i stor grad sees i sammenheng med den generelle konjunktursituasjonen i samfunnet, slik som arbeids- og boligmarkedet, hvordan brukere fanges opp av annen lovgivning og hvordan andre samfunnsinstitusjoner utøver sine oppgaver og tjenester. Enhetens utfordringer er å dekke brukerens udekkede behov, etterleve lov om sosiale tjenester, og samtidig avlevere et regnskap innenfor vedtatt budsjetttramme.

For budsjett 2019 legges følgende forutsetninger til grunn:

- Fortsatt lav arbeidsledighet og lavt rentenivå.
- Tilsvarende antall brukere som i 2018.
- Økende strømutgifter.
- Boutgifter på samme nivå som i 2018.
- Færre introduksjonsprogramdeltakere i forhold til 2018.
- Flere deltakere i kvalifiseringsprogrammet enn i 2018.
- 125 deltakere på arbeidssentralen.
- Flere deltakere etter avsluttet introduksjonsprogram vil kunne ha behov for økonomisk sosialhjelp.
- Innstramming i inngangsvilkårene for å motta AAP vil gi økt pågang på økonomisk sosialhjelp.

Under vises utvalgte nøkkeltall for sosiale tjenester:

Tabell 4.7.3.1 Netto driftsutgifter til sosialtjenesten i kroner pr. innbygger 20-66 år.

År	Ringsaker	Lillehammer	Hamar	Stange	Gjøvik
2015	3 474	3 096	4 915	3 592	3 793
2016	3 454	3 647	4 142	3 950	4 114
2017	3 494	3 740	4 572	3 927	4 055

Kilde: SSB/KOSTRA

Tabell 4.7.3.2 Gjennomsnittlig stønadslengde måneder 2015-2017, alder 25-66 år.

År	Ringsaker	Lillehammer	Hamar	Stange	Gjøvik
2015	5,1	5,8	6,7	6,7	5,8
2016	5,1	5,4	6,4	6,9	5,7
2017	5,1	5,7	6,7	6,6	6,0

Kilde: SSB/KOSTRA

Tabell 4.7.3.3 Gjennomsnittlig stønadslengde måneder 2015-2017, alder 18-24 år.

År	Ringsaker	Lillehammer	Hamar	Stange	Gjøvik
2015	4,7	4,6	5,1	5,6	5,2
2016	4,7	5,0	5,2	5,2	5,3
2017	4,9	4,8	4,5	5,0	5,2

Kilde: SSB/KOSTRA

Tabell 4.7.3.4 Gjennomsnittlig utbetaling pr. bruker pr. måned 2015-2017

År	Ringsaker	Lillehammer	Hamar	Stange	Gjøvik
2015	10 141	7 321	8 077	6 937	8 681
2016	9 980	7 221	8 692	7 509	8 847
2017	10 268	7 024	8 547	7 734	8 682

Kilde: SSB/KOSTRA

Tabell 4.7.3.5 Antall brukere pr. måned i gjennomsnitt i Ringsaker 2015-2017, samt januar - august 2018

År	Totalt	25 +	18 - 24
2015	415	339	76
2016	420	333	87
2017	411	324	87
2018 (1-8)	407	326	81

Kilde: Velferd

Ringsaker har i 2018 hatt en samlet nedgang i utbetaling av økonomisk sosialhjelp sammenlignet med 2017. Stønadslengden og antall brukere er stabilt. Hver enkelt bruker fikk utbetalt noe mer i sosialhjelp i gjennomsnitt pr. måned i 2017 sammenlignet med 2016. Antall ungdommer som mottar økonomisk sosialhjelp viser et gjennomsnitt på 81 brukere hittil i 2018, noe som er det laveste tallet de siste tre årene.

Selv om Ringsaker har høyere gjennomsnittlig utbetaling pr. bruker pr. måned sammenlignet med Hamar, Stange, Gjøvik og Lillehammer, er netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger lave i Ringsaker. Ringsaker utbetaler mer pr. måned pr. bruker, men over en kortere periode.

Utgifter til livsopphold har hatt en nedgang på 4,5 %, noe som utgjør kr 538.000 de første 8 månedene i 2018 sammenlignet med samme periode i 2017. I samme tidsrom har tilleggsytelser hatt en nedgang på 10 %, noe som utgjør kr 373.000 i mindreforbruk i forhold til fjoråret. Boutgifter har hatt en nedgang på 2,8 % i forhold til fjoråret, noe som utgjør kr 482.000.

Supplerende sosialhjelp til deltakere på introduksjonsprogram har økt i takt med bosettingstallet for flyktninger. Totalt utbetalt de første 8 månedene i 2018 er kr 1.395.000 som er en økning på 16,6 % fra samme periode i 2017. Supplering til deltakere på kvalifiseringsprogrammet har økt med 66 % til kr 404.000 de første 8 måneder sammenlignet med 2017. Årsaken til dette er at det er flere deltakere i programmet, som er et satsingsområde.

Kartlegging av årsaker til vekst i sosialhjelpsutbetalingene - prosjekt

Veksten i sosialhjelpsutbetalingene de siste årene har fulgt en generell trend for hele landet og regionen som helhet. I 2015 ble det i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark og kommunene i regionen iverksatt et prosjekt for å identifisere årsaker til de senere års økning i sosialhjelpsutgifter. Det ble innvilget skjønnsmidler fra Fylkesmannen til formålet. Fase 1 i prosjektet etablerte et bredt kunnskapsgrunnlag om sosialhjelp i regionen. Fase 2 besto av statistisk analyse, kartlegging av organisering og en kvalitativ studie av saksbehandlingspraksis og lovanvendelse. Fase 3 starter opp høsten 2018 og handler om oppfølging av anbefalte tiltak med bakgrunn i funn fra fase 1 og 2. Til fase 3 er det ytt tilskudd (skjønnsmidler) på tilsammen kr 800.000.

Helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier – (HOLF-prosjektet)

Prosjektet skal evaluere en ny modell som Nav har utviklet for å forbedre oppfølgingen av lavinntektsfamilier. Hensikten med modellen er å motvirke fattigdom gjennom koordinerte tjenester som understøtter familiens økonomi, forbedrer familiens arbeids- og boligsituasjon og øker barnas sosiale deltakelse. Nav Ringsaker er tiltaks kontor og har fått innvilget prosjektmidler til dette. Bevilgningen utgjør kr 915.000 pr. år, og det er opprettet to årsverk prosjektstillinger. 1,5 årsverk er dekket av statlige prosjektmidler og 0,5 årsverk er dekket av egne driftsmidler. Prosjektet videreføres på samme vilkår i 2019.

Delta prosjektet

Nav Ringsaker har fått prosjektmidler med kr 500.000 fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) for 2018 gjennom nasjonal tilskuddsordning mot barnefattigdom. Midler prioriteres til tiltak med konkret aktivitet for målgruppen. Bufdir anbefaler at Nav Ringsaker prioriterer etablering og utvikling av en utstyrssentral samt kulturkort. Utstyrssentralen er et sted der barn og unge kan låne ulike typer utstyr, både sportsutstyr og utstyr til annen aktivitet.

Aktivitetsplikt ved tildeling av økonomisk stønad

Stortinget har innført aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år fra 1.1.2017. Ringsaker kommune vedtok å innføre aktivitetsplikten allerede i 2015, hvor rådmannen i k.sak 41/2015 fikk fullmakt til å etablere tiltaket «Aktivitetsplikt for sosialhjelp». Målet med tiltaket er å få flere i arbeid og færre på stønad, og videre å bidra til å redusere utbetalingene av økonomisk sosialhjelp.

Brukerne utfører tjenester for de kommunale enhetene i Ringsaker, såkalte «kan»-oppgaver. Størst oppdragsmengde er det i enhetene i Pleie og omsorg, Barnevern, Bygg og eiendom, Barnehage og Servicesenteret.

Tabell 4.7.3.6 Antall brukere formidlet til arbeidssentralen og resultatene etter avsluttet deltakelse

	2016 *	2017	2018 (1-8)	Sum
Antall brukere formidlet	125	82	41	248
Antall deltakere avsluttet	101	96	41	238
Antall i arbeid	36	35	15	86
Antall på tiltak	14	16	5	35
Antall til skole	4	1	1	6
Antall flyttet	8	4	1	13
Antall stans i økonomisk sosialhjelp	23	17	6	46
Tilbake til økonomisk sosialhjelp	16	23	13	52
Antall selvhjulpne	85	73	28	186
Selvhjulpne i prosent	84,2 %	76,0 %	68,3 %	78,4 %

* Medregnes 9 personer som ble henvist ved oppstart i desember 2015.

For 2019 er målet at minimum 125 personer skal ha gjennomført tiltaket. Dersom antall selvhjulpne ligger på samme nivå som i 2018 (68,3 %) vil dette isolert sett kunne bidra til å redusere sosialhjelpsutbetalingen med 8,4 mill. kroner på årsbasis.

Ungdom

Nav Ringsaker har et eget ungdomsteam som består av 6 kommunalt ansatte. Teamet har ansvar for ungdom i alderen 16-29 år. Ungdomsteamet jobber ut fra målet om at all ungdom i Ringsaker skal ha et dagtilbud og sikres nødvendig oppfølging på skole, i arbeid, tiltaksplass eller hjelp med helseutfordringer. Teamet samarbeider tett med Oppfølgingstjenesten (OT) i den videregående skole.

I februar 2018 foretok tjenesten en grundig gjennomgang av brukergruppa 18-29 år. Av de 134 brukerne som mottok økonomisk sosialhjelp, hadde 77 brukere dette som hovedinntekt, hvorav 25 brukere var rettighetsleverer i videregående skole. Gjennomgangen viste også at problemene som den enkelte bruker sliter med er mange og sammensatte. Særlig framtrekkende er problemer knyttet til psykisk helse, rus, somatiske plager og familieproblemer.

Introduksjonsordningen

Alle bosatte flyktninger har rett og plikt til å delta på introduksjonsprogram, som skal være helårig og på fulltid i to år, unntaksvis opp til tre år. Dette er det viktigste virkemidlet for å gjøre nye bosatte flyktninger selvhjulpne på sikt. I henhold til k.sak 44/2016 skal kommunen i snitt ta imot 90 flyktninger pr. år, inkludert familieforeninger, i perioden 2016-2019. Tallet på flyktninger det er behov for å bosette har imidlertid blitt redusert fra 90 til 40. I tillegg kommer eventuelle familieforeninger. Som følge av økt grunnbeløp pr. deltaker i introduksjonsordningen, styrkes budsjettet med kr 312.000.

Tabell 4.7.3.7 Gjennomsnittlig antall deltakere i Introduksjonsordningen pr. måned fra 2014 til 2018

År	2014	2015	2016	2017	2018 (1-8)
Antall	31	37	52	88	88

Kilde: Velferd

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet (KVP) gjelder for personer i yrkesaktiv alder med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne, og ingen eller svært begrensede ytelser til livsopphold etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven. Ordningen er kommunal og skal bidra til å styrke den enkeltes muligheter på arbeidsmarkedet som et alternativ til sosialhjelp. Som følge av økt grunnbeløp pr. deltaker i KVP, styrkes budsjettet med kr 381.000.

Tabell 4.7.3.8 Gjennomsnittlig antall deltakere i KVP pr. måned fra 2014 til 2018

År	2014	2015	2016	2017	2018 (1-8)
Antall	30	39	41	33	41

Kilde: Velferd

4.7.4 Resultatmål – styringskort

Fokusområder og indikatorer	Målemetode/kilde	Mål
Brukere		
Tjenester tilpasset brukernes behov		
Tilfredshet med tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0
Kvaliteten på tjenestene	Brukerundersøkelse	5,0
Dialog med brukerne		
Tilfredshet med samarbeid og medvirkning	Brukerundersøkelse	5,0
Tilfredshet med informasjon	Brukerundersøkelse	5,0
Medarbeidere		
Engasjement og kompetanse		
Brukernes tilfredshet med ansattes engasjement og kompetanse	Brukerundersøkelse	5,0
Ansattes tilfredshet med engasjement og kompetanse	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Læring og fornyelse		
Ansattes tilfredshet med læring og fornyelse	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Medarbeiderskap	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Organisasjon		
Arbeidsmiljø		
Ansattes tilfredshet med arbeidsmiljø	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Ansattes stolthet over egen arbeidsplass	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Sykefravær	Visma HRM (Ansatt)	6,0 %
Ledelse		
Ansattes tilfredshet med ledelsen	Medarbeiderundersøkelse	5,0
Ledelse (et samlet resultat av andre ind.)		5,0
Økonomi		
Økonomistyring		
Avvik i % hittil i år, regnskap ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +
Avvik i %, årsprognose ift. budsjett	Regnskap/budsjett	0 % +

4.7.5 Standardendringer og nye driftstiltak

Reduksjon i driftsutgifter

Det er innarbeidet en effektivisering/innsparing på 0,5 % av enhetenes netto driftsrammer. Dette tas ved reduksjon i utbetaling av sosialhjelp til bostøtte og livsopphold med til sammen kr 453.000.

Opprettelse av 1 årsverk fagarbeider/veileder ved Arbeidssentralen

For å styrke tiltaket aktivitetsplikt ved tildeling av økonomisk stønad opprettes 1 årsverk fagarbeider/veileder ved Arbeidssentralen. Budsjettrammen styrkes med kr 595.000 som følge av dette.